

SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına MMO Samsun Şubesi yürütücülüğünde 19-20 Ekim 2007 tarihleri arasında Samsun'da gerçekleştirilen II. Ulusal Tıbbi Cihazlar İmalatı Sanayi Kongre ve Sergisi'nde, 4 oturumda 21 bildiri sunulmuş; "Ülkemizde Tıbbi Cihaz İmalatı Sanayinin Sorunları ve Çözüm Önerileri" ile "Tıbbi Cihaz Sanayinde İnovasyon" olmak üzere konunun uzmanlarının katıldığı iki panel yapılmış; sektörün sorunları ve çözüm önerileri tartışılmıştır.

Sağlık alanı, teknolojinin hızla geliştiği ve yüksek düzeyde teknoloji kullanılan alanların başında gelmektedir. Bilim ve teknolojiyle bağlantılı olarak sağlık alanındaki ilerlemelerin insan yaşamı, insanın ömrü ve toplumsal refah ile verimliliğe yansması ise ekonomik-sosyal politikalar ile birlikte bir bütünlük oluşturmaktadır. Dolayısıyla bilim, teknoloji, tıbbi cihaz üretimi ve sağlık hizmetleri arasında kopmaz bağlar bulunmaktadır. Ayrıca ülkelerin bütçelerinde sağlık harcamalarına ayırdıkları pay ve sağlıkla ilişkili sektörler verdikleri önem ülkelerin gelişmişliğinin, uygarlık düzeyinin ve ülke insanına verdiği değerin de önemli bir göstergesidir.

Ne yazık ki, tüm geri bıraktırmış ülkelerde olduğu gibi ülkemiz bütçesinde de sağlığa ayrılan pay çok düşüktür. Bütçemizden sağlık harcamalarına 2005'te %3,5; 2006'da % 4; 2007 yılında yalnızca % 3,3 gibi bir pay ayrılmıştır.

Türkiye, OECD ülkeleri içinde sağlığa GSMH'dan en az pay ayrılan ülkedir. Bu pay 2006 yılı için Almanya'da % 16; Fransa'da %15; Hollanda'da %15; İtalya'da %12; Yunanistan'da %8; Polonya'da %7; Bulgaristan'da %6'dır. ABD'de bu oran % 19 ve Japonya'da %18'dir.

Günümüz dünyasında ileri teknoloji ürünü tıbbi cihazlar, az sayıda büyük ve tekel konumundaki firmalar tarafından üretilmektedir. Bu cihazları üreten firmalar aynı zamanda bilgisayar, elektronik ve diğer alanlarda da üretim yapmakta ve AR-GE'ye yeterli kaynak ayırmaktadır.

Dünya tıbbi cihazlar imalat sanayii yaklaşık, 500 bin ürün çeşidine ve 180 milyar avroluk bir işlem hacmine ulaşmış olup katma değeri yüksek bir sektör durumuna gelmiştir. Sektörde dünya liderliği; yaklaşık % 40'lık pay ile ABD, ikinciliği %30'luk pay ile Avrupa Birliği, üçüncülüğü ise % 11'lik pay ile Japonya almaktadır.

Mal ve hizmet üretimi süreçlerinin küreselleştiği ve ticaretin tamamen serbestleştiği dünya ekonomisinde en önemli rekabet gücü teknolojik yetkinliktir. Tekelleşmiş büyük firmalar inovasyon yoluyla gelişmekte olan küçük firmaları üretici olsun, pazarlamacı olsun satın alarak ele geçirmekte, bu yolla rekabeti ortadan kaldırarak, tıbbi cihazların yanı sıra bu cihazlara yönelik sarf malzemesi ve yedek parça satışı yoluyla büyük kârlar elde etmektedirler.

Ülkemiz ise tıbbi cihaz, alet ve sarf malzemesinde büyük oranda dışa bağımlı durumdadır. Tıbbi cihazların neredeyse tamamı, tıbbi alet ve sarf malzemelerinin ise büyük bir kısmı ithalat yoluyla karşılanmaktadır. 2006 yılı Dış Ticaret Müsteşarlığı verilerine göre tıbbi cihaz malzemeleri sektöründe 114.186.063 dolar tutarında ihracat ve 1.377.078.682 dolar tutarında ithalat yapıldığı görülmektedir. Aradaki farkın yüksekliği, almakta olduğumuz sağlık hizmetlerinin maliyetlerinin yüksek oluşunun en önemli nedenlerindedir.

Kongre kapsamında sektöre yönelik ilk kez yapılan envanter çalışması sonucu; ulusal tıbbi cihaz imalat sanayi sektörümüzde 181 firmanın üretim faaliyetlerinde bulunduğu, sektörel kümelenmenin ise İstanbul, İzmir, Ankara, Samsun ve Konya illerinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Son zamanlarda gerçekleşen yatırımlar ile Samsun'un özellikle cerrahi el aletleri imalatı konusunda, Almanya-Tutlingen ve Pakistan-Sialkot kentlerinden sonra dünyanın üçüncü cerrahi el aletleri üretim üssü olduğu konunun uzmanlarınca kongrede açıklanmıştır.

Genel anlamda tıbbi cihaz imalat sanayi firmalarımızın üretimleri, ulusal imalat sanayinin % 0,83'ünü, istihdamın da %0,81'ini oluşturmakta olup, firmaların % 57,39'u teknolojik yenilik yapmaksızın üretim yapmaktadır.

İthalatın bir planlama ve kontrol çerçevesinde yapılmaması sonucunda kırsal kesim başta olmak üzere bir çok bölgemizin sağlık sektöründe radyodiyagnostik ve ileri tanı için kullanılmakta olan otoanalizör kan ölçüm cihazları sıkıntısı çekilmektedir. Bu dengesiz dağılım sonucu yalnızca İstanbul'daki sağlık kuruluşlarında bulunan MR ve Doppler gibi radyodiyagnostik cihazların bulunduğu tıbbi merkezlerin sayısı tüm İngiltere'dekinden fazladır. Ülkemizin 28 kentinde modern tıbbi cihazların olduğu hastane, klinik, laboratuvar veya tıbbi merkez bulunmamaktadır.

Serbest ithalat rejimi dolayısıyla ikinci hatta üçüncü el tıbbi cihazlar kolaylıkla ithal edilmekte, gerek yeterli servis gerekse yeterli birikime sahip kullanıcı altyapısının bulunmamasından dolayı ülkemiz bir cihaz hurdalığına dönüşmektedir. Bununla bağlantılı olarak, hastanelerdeki tıbbi cihazların bakım, onarım ve kalibrasyonunu denetleyecek mühendislik birimlerinin yeterli olmaması ya da hiç bulunmaması da ciddi bir sorun oluşturmaktadır.

Küresel güçlerin yarıştığı, rekabetin sanayileşmeyi büyük çapta etkilediği, ticaretin önündeki tarife engellerinin gelişmiş ülkeler lehine kalktığı günümüz dünyasında koşullar ülkemiz ve sanayimiz aleyhine gelişmektedir. Bir yandan tekel konumundaki çok uluslu firmalarla, bir yandan da Avrasya'nın ucuz iş gücü ve inovasyon altyapısını değerlendiren Rusya, Pakistan, Hindistan ve Çin gibi ülkelerin firmalarıyla rekabet etmek durumunda kalan tıbbi cihaz üreticilerimiz, sektöre yönelik ulusal politikaların oluşmamış olmasından dolayı ciddi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır.

AR-GE, yetkin ara teknik eleman, Teknik Şartname Veri Bankasının olmamasından dolayı sektörün en büyük alıcısı konumunda olan kamu alımları esnasında yaşanan sıkıntılar, sanayi-üniversite işbirliğindeki eksiklikler, sağlıklı yürütüle-meyen piyasa gözetimi-denetimi ve ithalat kontrol işlemleri, AB teknik mevzuat uyum çalışmaları kapsamında yeterli miktarda ulusal onaylanmış kuruluş olmayışı sektörün öne çıkan başlıca sorunlarıdır.

Bu değerlendirmeler ışığında aşağıdaki önerileri kamuoyu bilgisine sunuyoruz:

- Kamu İhale Kurumu'na ihalelerle ilgili yapılan şikayet başvurularının % 33'ünün tıbbi cihaz sektörü kapsamında yapıldığı yetkili kişilerce kongrede ifade edilmiştir. Bu nedenle, sektör ürünlerinin başlıca alıcısı konumunda bulunan kamuya ait teşhis ve tedavi merkezlerinin ihtiyaç ve satın alma bölümlerinde, konularında uzman makina, elektrik ve biyo-medikal mühendislerinin istihdamına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
- Kongrede tıbbi cihaz ve saf malzemelerin kullanımında büyük bir savurganlık olduğuna vurgu

yapılmıştır. Bu nedenle savurganlığın önüne geçebilmek adına sektörde bilinç oluşturulmasına yönelik eğitim çalışması yapılmalıdır.

- Sektörle ilgili piyasa gözetimi ve denetimi konusunda yapılmakta olan denetimlerin ulusal ölçüğe yayılarak, Teknik Mevzuata aykırı ürünlerin satışa arzının engellenmesine çalışılmalıdır.
- Nihai tüketici olan insanlarımızın Teknik Mevzuata aykırı ürünler konusunda bilinçlendirilerek, şikayet başvuru yöntemleri ve aşamalarının kolaylaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Dünyada teknik bilgilerin % 80'i Patent Dokümanlarında yer almaktadır. Bu konuda ülkemizde son zamanlarda gelişme olmasına karşın mevcut bilgiler dünyadaki oranlara göre çok düşük düzeydedir. Patent ve sınai mülkiyet konusunda KOBİ'lerin ve bu alanda çalışan personelin eğitimi geliştirilerek sürdürülmelidir.
- Sektöre yönelik yapılmakta olan bilimsel çalışmaların hayata geçirilebilmesi konusunda, bilim insanları ile üreticilerin bir araya gelebilmesi için yetkili kuruluşlar çalışma yapmalıdır.
- Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan sektörde faaliyet gösteren üretici, satıcı ve ithalatçı firmalara ilişkin veri bankası oluşturma çalışmasının yaygınlaştırılarak bilgilerin ilgili kurum ve kuruluşların paylaşımına açılmalıdır.
- Yerli üreticilerin yabancı üreticilerle rekabet edebilir hale gelmesi, ihracatın ithalata bağımlı kılınmaksızın artırılması, yerli üretim artışı sayesinde sağlık hizmeti maliyetlerinin azaltılması sağlanmalı ve nihayet kamunun yeniden sosyal devlet uygulamalarına yönelmesi için çalışmalar ivedilikle başlatılmalıdır.
- Sektöre ilişkin bu sorunların aşılması için güçlü bir kamu destek ve teşviki verilmesi; AR-GE alt-yapısının oluş-turulması; meslek kuruluşları-üniversite-sanayi işbirliğinin kurularak geliştirilmesi; gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve nihayet ulusal tıp teknolojisi sanayisinin oluşum ve gelişmesine çalışılmalıdır.
- Bölgesel/sektörel teşvik sağlanarak, ihtisas Organize Sanayi Bölgeleri ve Teknokentlerde sektörün yapılanmasını sağlamak, dışa bağımlılığın azaltılması ve sektörün dünya ile rekabet edebilir bir konuma ulaşması sağlanmalıdır.
- Sektörde ihtiyaç duyulan her düzeyde yetişmiş nitelikli ara teknik eleman ihtiyacını karşılamaya yönelik, ilgili meslek odaları, üniversiteler, sektörel kuruluşlar ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği çerçevesinde müfredat programları hazırlanmalı ve meslek liselerinden başlayarak uygulamaya koyulmalıdır.
- Kamu İhale Yasası'nda yerli malına uygulanan %15 oranındaki fiyat avantajı oranının, ulusal tıbbi cihaz imalat sanayinin gelişimini sağlamak için artırılması veya daha yüksek oranlarda fiyat avantajı sağlanmalıdır.
- Sektörün temel sorunu, ülkemizin sektöre ilişkin politikalarının olmayışdır. Bu eksikten hareketle, sektörle ilgili tüm kesimlerin (kamu, sanayi, üniversite, meslek odaları vb.) katılımıyla ulusal plan, politika ve stratejiler oluşturulmalıdır.